

Projekt

z dnia 22.03.2022r.

Sporządziła: Marzena Ociepa

Skonsultowano z Radcą Prawnym -
Aleksandrem Woźniakiem

**UCHWAŁA NR XLVII/.../2022
RADY MIEJSKIEJ W WIERUSZOWIE**

z dnia 30 marca 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata
2022 -2025**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U z 2021r., poz. 1119, zm. Dz. U z 2021r. poz. 2469 i Dz.U. z 2022r. poz. 218 oraz poz. 24), w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dn. 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U z 2020 r., poz. 2050, zm. Dz. U z 2019r. poz. 1655 oraz Dz. U z 2021r. poz. 2469) oraz w związku z art. 21 pkt. 2 ustawy o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dn. 17 grudnia 2021r. (Dz. U. z 2021r. poz. 2469), uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XLIV/332/2021 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 29 grudnia 2021r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022r.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2022 – 2025

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 26 października 1982r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określają obowiązek organów jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do przeciwdziałania uzależnieniom i ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zażywania substancji psychoaktywnych.

Przedmiotowy program stanowi odpowiedź na zapisy w/w ustaw, określając jednocześnie lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z ich używania. Ponadto program wpisuje się również w cel operacyjny pn. „Profilaktyka uzależnień”, określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieruszów na lata 2022r - 2025. uwzględnione zostały wskazówki Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikające z Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku. Program opracowany został również w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów, przy współpracy dotychczasowych realizatorów jak i podmiotów pracujących w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy t.j.

- 1) SP ZOZ „Miejski Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Wieruszowie”, zwanego dalej „Ośrodkiem”,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieruszowie, zwanego dalej GKRPA,
- 3) Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, zwanego dalej MGOPS,
- 4) Komendy Powiatowej Policji, zwanego dalej KPP,
- 5) organizacji pozarządowych uczestniczących w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- 6) pedagogów szkolnych.

Z ramienia Gminy rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmuje się Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwany dalej „Pełnomocnikiem”.

II. Diagnoza problemu konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnień na terenie Gminy Wieruszów

1. Rynek napojów alkoholowych

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych bardzo ważne jest rozpoznanie skali problemów na terenie gminy, struktury konsumpcji napojów alkoholowych i wreszcie zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Przystępując do omawiania struktury konsumpcji napojów alkoholowych w pierwszej kolejności należy dokonać analizy lokalnego rynku napojów alkoholowych. Jest to niezwykle ważny temat, gdyż oprócz warunkowania wielkości środków finansowych przeznaczanych na walkę z problemem uzależnień, nakreśla wielkość konsumpcji napojów alkoholowych oraz obrazuje ewentualne zależności środowiskowe problemu i jego schematy. Obraz lokalnego rynku napojów alkoholowych odzwierciedla zarówno liczba punktów, w których prowadzona jest sprzedaż napojów alkoholowych, jak i wydane w ramach nich zezwolenia.

a) liczba zezwoleń i punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Warunkiem prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych przez przedsiębiorców jest posiadanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, do wydawania których upoważniona jest gmina. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd zobowiązany został do ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu oraz poza miejscem sprzedaży - (uchwała Nr LXVI/463/2018 Rady Miejskiej w Wieruszowie, z dn. 2 sierpnia 2018r.) Sprzedaż na terenie gminy Wieruszów wygląda następująco:

Tabela 1. Liczba wydanych/wykorzystanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Wieruszów

Rodzaj zezw.	Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. handel detaliczny - sklepy)			Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia – bary/restauracje)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.	Limit określony w uchwale/limit wykorzyst.

zeww. na sprzed. nap. alk. do 4,5% alkoholu oraz piwa	50/36 zezw.	50/36 zezw.	50/35 zezw.	40/17 zezw.	40/16 zezw.	40/12 zezw.
zeww. na sprzed. nap. alk. od 4,5% do 18% alkoholu z wyjątkiem piwa	50/35 zezw.	50/35 zezw.	50/34 zezw.	40/10 zezw.	40/6 zezw.	40/5 zezw.
zeww. na sprzed. nap. alk. powyżej 18% alkoholu	50/36 zezw.	50/35 zezw.	50/34 zezw.	40/11 zezw.	40/9 zezw.	40/7 zezw.

Źródło: Wydział Ogólno – Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Wieruszowie; dane z dn. 31.12.2021r.

Tabela 2. Liczba wszystkich punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Wieruszów

	Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. handel detaliczny - sklepy)			Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia – bary/restauracje)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Ogółem: liczba sklepów/barów w których sprzedawano alkohol	36	37	36	18	16	11

Źródło: Wydział Ogólno – Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Wieruszowie; dane z dn. 31.12.2021r.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba punktów handlu detalicznego utrzymuje się na porównywalnym poziomie – od 36 do 37 sklepów. Nieco inaczej sytuacja wygląda w przypadku punktów gastronomicznych. Tutaj zauważa się zmniejszenie liczby barów - z 18 do 11. Niewątpliwie powodem tego jest pandemia COVID – 19, która odbiła swe piętno w branży restauracyjnej. Dostrzega się również nadwyżkę określonego w uchwale limitu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w porównaniu do liczby zezwoleń rzeczywiście wydanych. Jeśli chodzi o rodzaj alkoholu znikome są różnicowania w obrębie wydanych zezwoleń na sprzedaż piwa, wina, czy napojów wysokoprocentowych – zwłaszcza w sklepach. W barach natomiast

królują zezwolenia na sprzedaż piwa. Ogółem znacznie więcej też wydaje się zezwoleń w obrębie handlu detalicznego, niż w punktach gastronomicznych. Jest to jednak spowodowane o połowę mniejszą liczbą barów w stosunku do sklepów. Z przeliczenia liczby punktów ogółem (gastronomia i sklepy) na osoby stale zamieszkujące w gminie, tj. 14.463 osoby (stan na 31.12.2021r.) wynika, że liczba punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy jest dość wysoka, gdyż na jeden taki punkt przypada 307 osób. Statystyka ta stawia naszą gminę powyżej średniej w województwie łódzkim, gdzie na jeden punkt przypada 331 osób i nieco poniżej średniej w Polsce, która wynosi 301 osób - (dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z 2020 roku).

b) sprzedaż napojów alkoholowych

Z wydanymi przez gminę zezwoleniami wiąże się sprzedaż napojów alkoholowych. Jest ona zróżnicowana w zależności od rodzajów punktów (handel detaliczny, gastronomia). Z danych wskazanych w oświadczeniach składanych corocznie do gminy przez podmioty gospodarcze prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych wynika, że znacznie niższą sprzedaż napojów alkoholowych notuje się w punktach gastronomicznych, niż w detalicznych. Dla porównania w 70 % sklepów wykazana roczna wartość sprzedaży alkoholu waha się w granicach od 100.000 zł – 600.000 zł, natomiast górną wartość sprzedaży - ponad 50.000zł., wykazuje się w zaledwie 27% barów działających na terenie gminy. Mieszkańcy gminy spożywają zatem alkohol głównie poza miejscem ich sprzedaży, natomiast bary i restauracje służą do spożycia posiłku, czy organizacji uroczystości okazjonalnych. Podkreślić również należy, że na terenie gminy nie działa żaden punkt służący docelowo wyłącznie do spożywania alkoholu tzw. „pialnia”. Dwie pialnie działające przed laty na ul. Warszawskiej oraz ul. Poprzecznej zostały zlikwidowane. Wnioskować zatem można, że alkohol jest konsumowany przez mieszkańców głównie w zaciszach domowych, na prywatnych imprezach czy spotkaniach, gdyż w sposób oczywisty daje to możliwość większego spożywania alkoholu w sposób niekontrolowany przez otoczenie.

Poniżej zestawienia statystyczne sporządzone na podstawie oświadczeń obrazujące ogólną wartość sprzedaży napojów alkoholowych na przestrzeni lat na terenie Gminy Wieruszów.

Tabela 3. Wartość sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie oświadczeń o wartości sprzedaży składanych do gminy przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Rok	Rodzaj alkoholu			Ogółem: (zł)
	do 4,5% oraz	powyżej 4,5% do	powyżej 18%	

	piwa (zł)	18% (zł)	(zł)	
2019	6 558 599,67	1 576 704,03	8 501 113,60	16 636 417,30
2020	6 619 001,25	1 686 045,30	10 421 573,43	18 726 619,98
2021	644 118 14	1 934 678,88	19 686 495,40	22 265 292,42

Źródło: Wydział Ogólno – Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Wieruszowie; dane z dn. 28.02.2022r.

Powyższe dane wskazują na tendencję wzrostową wartości sprzedaży napojów alkoholowych. Nie należy jednak jej utożsamiać z wartością alkoholu spożywaną przez mieszkańców naszej gminy. Dane te ukazują tylko i wyłącznie wartość sprzedaży alkoholu w punktach znajdujących się w Gminie Wieruszów. Wieruszów jest największym ośrodkiem powiatu wieruszowskiego. Tutaj mieści się siedziba władz powiatowych i wielu instytucji publicznych. Tutaj znajduje się też największe skupisko sklepów sieciowych, dyskontów i supermarketów, w których kupują (alkohol) nie tylko mieszkańcy Gminy Wieruszów, ale również okolicznych gmin przybyłych tu do pracy lub na zakupy. Założenie to znajduje potwierdzenie w wartości sprzedaży napojów alkoholowych wykazanej w tych punktach. Dane pokazują, iż ponad 55% ogólnej jej wartości pochodzi ze sprzedaży napojów alkoholowych w następujących punktach: „DINO” (Wieruszów, Pieczyska), „Inter Marsche”, „Biedronka” (ul. Warszawska i ul. Wrocławska), „Polo market” oraz „Sedal”. **Wartość sprzedaży alkoholu w w/w 7 punktach jest wyższa od wartości sprzedaży odnotowanej w pozostałych 40 punktach.**

c) zasady usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Oprócz obowiązku ustalania maksymalnej liczby zezwoleń gmina zobowiązana jest również do określenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na jej terenie.

Podjęta 29 września 2021r. przez Radę Miejską uchwała nr XXXIX/304/2021 w sprawie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Wieruszów utrzymuje dotychczasową 30-metrową odległość punktów sprzedaży od obiektów uznanych przez Radę jako chronione. Podjęcie takiej decyzji zostało poprzedzone dogłębną analizą sytuacji w gminie zarówno w sferze sprzedaży, jak i problemów alkoholizmu wśród mieszkańców.

Na terenie Gminy Wieruszów obecnie funkcjonuje 37 punktów sprzedaży (sklepy) i 12 punktów podawania napojów alkoholowych (bary, restauracje). Odległość tych punktów od w/w obiektów chronionych jest zróżnicowana. W minimalnej odległości 30 m zlokalizowany jest tylko jeden punkt. Zdecydowana większość punktów sprzedaży zlokalizowana jest w odległości powyżej 50 m od obiektów chronionych.

Gmina monitoruje na bieżąco, poprzez kontrole przeprowadzone przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działalność

wszystkich punktów sprzedaży, a zwłaszcza tych znajdujących się niedaleko szkół. W żadnym z nich nie odnotowano przypadków sprzedaży alkoholu nieletnim, a także nadużyć w zakresie spożycia alkoholu, czy to bezpośrednio w punkcie, czy jego obrębie. Z danych Policji wynika, że na przestrzeni 3 ostatnich lat (2018 - 2020) pojedynczy przypadek sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim odnotowano w 2018r. i w 2019r. Zdarzenia te nie miały miejsca w pobliżu szkół, ale w punktach mało uczęszczanych na obrzeżach miasta. W żadnym z miejsc sprzedaży, jak i bezpośrednim otoczeniu nie wystąpiły też przypadki zachowania naruszającego zasady współżycia społecznego. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych usytuowane najbliżej obiektów chronionych (od 30 do 70m) to sklepy wielobranżowe prowadzące sprzedaż artykułów codziennego użytku, takich jak żywność, ubrania, kosmetyki, środki czyszczące itp. Sklepy te nie reklamują sprzedaży alkoholu na zewnątrz obiektu. Na uwagę zasługuje też fakt, że umiejscowienie tych sklepów w obecnych lokalizacjach ma wieloletnią tradycję, a mieszkańcy przyzwyczaili się, że mogą zrobić zakupy blisko miejsca zamieszkania. Z przeprowadzonej w 2020r. diagnozy konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnień na terenie Gminy Wieruszów wynika, że główna sprzedaż alkoholu, ponad 52%, odbywa się w 7 sklepach wielkopowierzchniowych, o których mowa w pkt. 7, umiejscowionych w dalszych odległościach od miejsc chronionych. Na pozostałe 30 sklepów przypada niecałe 48% sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.

Za utrzymaniem dotychczasowej odległości przemawiał również fakt, iż nie ma żadnych przesłanek żeby uznać, że istnieje ścisły i bezpośredni związek, o jakim mówi wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 grudnia 2018 r. (II GSK 1546/18), pomiędzy wielkością spożycia, a dostępnością napojów alkoholowych. W przypadku zwiększenia minimalnej odległości, zamiast ograniczenia sprzedaży, należało raczej spodziewać się, że osoby chcące zakupić alkohol (także ten o niskiej zawartości alkoholu) przeniosą się ze wszystkimi zakupami do zlokalizowanych nieco dalej sklepów wielkopowierzchniowych. W konsekwencji doprowadziłoby to do znacznego spadku obrotów w sklepach dotkniętych nowymi regulacjami, a nawet ich upadku. Ten ostatni aspekt został rozważony przez Radę Miejską na równi z innymi uwarunkowaniami występującymi w gminie. Podejmując uchwałę o minimalnej odległości punktów sprzedaży od obiektów chronionych Rada uwzględniła zarówno obowiązki wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i ciążące na niej zadanie wspierania przedsiębiorczości poprzez tworzenie korzystnych warunków do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej.

Propozycja utrzymania dotychczas obowiązującej w Gminie Wieruszów minimalnej 30-metrowej odległości punktów sprzedaży napojów alkoholowych od obiektów chronionych pozostała w zgodzie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nałożone ustawą obowiązki

podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania alkoholu gmina realizuje bowiem przede wszystkim poprzez stosowanie działań edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych. W tym celu Gmina utworzyła, działający w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, Miejski Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współzależnienia. Ośrodek, oprócz terapii dla osób uzależnionych i współzależnionych, prowadzi także punkt informacyjno-konsultacyjny, warsztaty profilaktyczne dla dzieci oraz akcje edukacyjno/profilaktyczne w szkołach. Oprócz Ośrodka działalność edukacyjną i profilaktyczną prowadzą także:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Urząd Miejski poprzez realizację gminnego programu przeciwdziałania alkoholizmowi,
- placówki oświatowe,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że gmina należycie wypełnia swoje obowiązki ustawowe dotyczące podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania alkoholu skupiając się przede wszystkim na działaniach edukacyjno-profilaktycznych. Pozostawienie dotychczasowej minimalnej 30-metrowej odległości punktów sprzedaży od obiektów chronionych jest uzasadnione z następujących powodów:

- 1) brak przesłanek wykazujących związek pomiędzy zwiększeniem minimalnej odległości a wielkością spożycia;
- 2) wieloletnie funkcjonowanie sklepów, położonych najbliżej obiektów chronionych w obecnych lokalizacjach;
- 3) w przypadku zwiększenia limitu odległości zagrożenie przeniesienia się klientów do sklepów wielkopowierzchniowych i w konsekwencji doprowadzenie do upadku działalności;
- 4) brak przesłanek pozwalających na ustalenie jaka odległość jest właściwa aby spełniała przesłanki ograniczenia dostępności.

d) Ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, dla terenu gminy lub wskazanych jednostek pomocniczych gminy, ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ograniczenia mogą dotyczyć sprzedaży prowadzonej między godziną 22:00, a 6:00. W Polsce aktualnie zaledwie 10% samorządów gminnych uchwaliło przepisy ograniczające nocną sprzedaż alkoholu (dane z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z 2021r.). Wiele samorządów,

po wprowadzeniu ograniczeń wycofało się też z tych uchwał, uznając wprowadzone zasady za iluzoryczne i nieskuteczne w walce z chuligaństwem, zakłócaniem porządku publicznego, jak i ograniczeniem spożycia alkoholu.

W Gminie Wieruszów całodobowa sprzedaż alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży prowadzona jest w 2 stacjach paliw – PKN ORLEN, na ul. Warszawskiej 129K oraz Zoral, sp z.o.o. na ul. Handlowej 10. W 12 punktach (sklepach) natomiast prowadzona jest sprzedaż w godzinach objętych częściowo nocną sprzedażą alkoholu, tj. np. 5.00 – 6.00, czy 22.00 – 24.00. Podejmując uchwałę ustanawiającą zakaz sprzedaży alkoholu w w/w godzinach należy mieć na uwadze rzeczywistą sprzedaż alkoholu w porze nocnej oraz czy sprzedaż taka stanowić będzie realne zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego (wyrok z dn. 22 maja 2019 roku *II SA/Rz 200/19*). Kolejną kwestią, którą należałoby wykazać jest przełożenie wprowadzonych ograniczeń na zmniejszenie spożycia alkoholu. Co więcej, zakaz taki wienien stanowić realne rozwiązanie problemu i takie, które w najmniejszym stopniu ingeruje w prawa i wolności obywatelskie.

Na tą chwilę w żadnym z wymienionych na terenie Gminy Wieruszów punktów nie wystąpiły sytuacje świadczące o łamaniu przepisów prawa z tytułu sprzedaży alkoholu w nocnych godzinach. Gmina nie odebrała również żadnych niepokojących sygnałów, czy to ze strony mieszkańców, czy służb porządkowych, w sprawie zakłócania porządku publicznego, ciszy nocnej, nocnych awantur i bijatyk. Na próżno doszukiwać się również faktu zwiększonego spożycia alkoholu z tytułu sprzedaży alkoholu w w/w godzinach. Nie ma tym samym żadnych przesłanek przemawiających do wdrożenia na terenie gminy takich ograniczeń. Ponadto warto zwrócić uwagę na fakt, że choć w przypadku pojawienia się nieprawidłowości w odniesieniu tylko do jednego punktu zakazem takim należałoby objąć wszystkie inne miejsca prowadzące nocną sprzedaż trunków. Praktyka polegająca na wprowadzeniu ograniczeń względem konkretnej grupy przedsiębiorców (np. stacji paliw) naruszałaby konstytucyjną swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z którą wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władzę publiczną (art. 32 Konstytucji RP).

W związku z przytoczonymi wyżej regulacjami dotyczącymi obwarowań wprowadzania zakazów nocnej sprzedaży alkoholu, jak i brakiem jakichkolwiek przesłanek przemawiających za ich wdrożeniem w gminie Wieruszów, nie planuje się aktualnie wprowadzania takich procedur.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że działania gminy winny koncentrować się na profilaktyce i edukacji mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodzieży, zwiększaniu wiedzy na temat mechanizmu uzależnień, a wreszcie uświadamianiu o szkodach społecznych spowodowanych uzależnieniami. Budowanie świadomości prozdrowotnej i wyjaśnienie istoty uzależnień jest wyzwaniem trudnym, lecz nie niemożliwym. Oprócz profilaktyki

samorząd dysponuje także innymi narzędziami, które nie wymagają ingerencji w prawa i wolności obywatelskie, w tym w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, np. patrole policji, kontrole prowadzone przez odpowiednie służby czy też cofnięcie zezwolenia na sprzedaż alkoholu w trybie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2) Skala uzależnień środkami odurzającymi wśród mieszkańców Gminy

Zgromadzone dane w zakresie uzależnienia mieszkańców Gminy Wieruszów nie dają rzeczywistego obrazu zjawiska ze względu na trudność objęcia statystyką wszystkich osób z problemem uzależnień oraz ze względu na ich „wrażliwość”. Te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. Dla zobrazowania skali problemu przyjęto różne metody i źródła zbierania informacji. Poniższa tabela prezentuje szacunkową liczbę osób dotkniętych problemem alkoholowym wyliczona na podstawie wskaźników Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Tabela 4. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych – obliczenia dla Gminy Wieruszów na podstawie danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Kategorie problemów alkoholowych	Wskaźnik procentowy PARPA	Gmina Wieruszów (ok. 14.500 tys. mieszkańców)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	2% populacji	290 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	4% populacji	580 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinie alkoholików	4% populacji	580 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	725 – 1015
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	666 osób

Źródło: www.parpa.pl

Niezależnie od szacunkowych wyliczeń, na poziomie Gminy, skalę problemów uzależnień dorosłych mieszkańców, jak i zagrożenie tym problemem najmłodszych jej obywateli obrazują statystyki placówek zajmujących się profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów uzależnień. W Gminie Wieruszów jest ich kilka, jednak kluczową rolę odgrywa Miejski Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia.

Miejski Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia

Ośrodek działa w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Realizuje działania w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia i umowę z gminą. *Mimo, iż poziom finansowania świadczeń zdrowotnych w obszarze leczenia uzależnień przez NFZ z roku na rok jest coraz wyższy, to i tak nie zabezpiecza rzeczywistego popytu na te świadczenia. Dlatego zadaniem naszego samorządu jest udzielenie takiego wsparcia, które zapewni w sposób*

efektywny realizację udzielanych świadczeń dla mieszkańców gminy. Szczególnie ważne jest wsparcie działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii skierowanych na pomoc najmłodszym mieszkańcom, gdyż w ramach kontraktu Ośrodka z Funduszem realizowane są świadczenia zdrowotne obejmujące tylko osoby dorosłe.

Ośrodek dbając o dobro swoich pacjentów w celu zapewnienia im kompleksowej pomocy opracował strategię następujących po sobie działań. W pierwszej kolejności rekomenduje się osobie zgłaszającej po pomoc skorzystanie z dyżurów interwencyjno – wspierających, które mają na celu przeprowadzenie identyfikacji problemu oraz podjęcie działań interwencyjnych nakierowanych na uświadomienie destrukcyjnych skutków uzależnienia lub współuzależnienia. Następnie takie osoby kierowane są do Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego, gdzie jest przeprowadzany cały proces motywacyjny do terapii. W dalszej kolejności podejmowane są działania terapeutyczne w poradni leczenia uzależnień w ramach kontraktu NFZ i jednocześnie motywujące do uczestnictwa w warsztatach terapeutycznych finansowanych przez Gminę. Ponieważ problem alkoholizmu i narkomanii często łączy się z przemocą w rodzinie osoby korzystające z w/w form wsparcia, które zgłosiły ten problem mogą uzyskać pomoc w działającym w ośrodku Centrum Wsparcia Psychologicznego (zagadnienie przemocy omawiane będzie w dalszej części programu). W większości przypadków powyższy schemat działań udaje się zachować, zwiększając tym samym skuteczność pomocy.

Tabela 5. Skala udzielanej pomocy mieszkańcom gminy w ramach Ośrodka z uwzględnieniem formy świadczonych usług i rodzaju problemu

Forma usług	Liczba przyjęć i/lub osób korzystających ze świadczonych usług w poszczególnych latach:		
	2019	2020	2021
Terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych	75 (os.) (alkohol)	63 (os.) (alkohol)	62 (os.) (alkohol)
Porady/konsultacje w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym dla osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych	450 (porad) (alkohol, dopalacze, narkotyki, leki)	450 (porad) (alkohol, dopalacze, narkotyki, leki)	446 (porad) (alkohol, dopalacze, narkotyki, leki)
Dyżury interwencyjno – wspierające	176 - (os. nadużywające środki wraz z rodzinami) z czego: 83 os. bezpośrednio związane z problemem (30 os. poniżej	164 - (os. nadużywające środki wraz z rodzinami) z czego: 95 os. bezpośrednio związane z problemem (43 os. poniżej 18 r.ż, oraz 52 dorosłych)	175 - (os. nadużywające środki wraz z rodzinami) z czego: 87 os. bezpośrednio związane z problemem (38 os. poniżej 18 r.ż, oraz 49 dorosłych)

	18 r.ż, oraz 53 dorosłych) zażywających narkotyki, dopalacze i leki: - 14 os. poniżej 18 r.ż. - 26 os. dorosłych 45 (dyżury)	zażywających narkotyki dopalacze i leki: - 33 os. poniżej 18 r.ż. - 42 os. dorosłych 42 (dyżury)	zażywających narkotyki dopalacze i leki: - 29 os. poniżej 18 r.ż. - 39 os. dorosłych 41 (dyżury)
--	--	---	---

Źródło: Miejski Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współzależnienia; dane z dn. 29.10.2021r.

Jak pokazują dane największym obciążeniem cieszą się usługi świadczone w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym, gdzie wykazanych zostało 450 udzielonych porad. Powodem tego stanu rzeczy mogą być dogodnie dla pacjentów różne formy kontaktu, oferowane przez punkt tj. udzielanie porad telefonicznych (z możliwością zachowania anonimowości) oraz udzielanie porad w kontakcie bezpośrednim bez odnotowywania danych osób występujących o poradę. Problem identyfikacji jest istotnym elementem odstręczającym skorzystanie z pomocy. Warto zatem uwzględnić w Programie działania, które niwelować będą panujące przeświadczenia mieszkańców o wstydlivosti problemu, czy niechęci do jego identyfikacji oraz „wynoszenia go z domu”.

Dużym zainteresowaniem mieszkańców cieszą się również dyżury interwencyjno – wspierające, na których pomoc otrzymuje nie tylko osoba bezpośrednio związana z problemem, ale i również cała rodzina. W ramach tej formy pomocy odnotowano w latach 2019-2021 od 164 do 176 spotkań. W 2020r. nastąpił spadek zapotrzebowania na usługi, co nie oznacza jednak zmniejszenia problemów związanych z nadużywaniem środków odurzających wśród mieszkańców naszej gminy. Jest ono podyktowane okresem panującej od marca w Polsce pandemii spowodowanej wirusem SARS – CoV - 2. Okres ten w znacznym stopniu ograniczył funkcjonowanie społeczne i zdeorganizował życie publiczne, co znalazło również odzwierciedlenie w statystykach Ośrodka. Obok pomocy udzielanej osobom dorosłym w celu zniwelowania zagrożeń niewłaściwych postaw społecznych Ośrodek realizował również zadania ukierunkowane na wsparcie młodszych mieszkańców gminy. Jak pokazują dane, z pomocy świadczonej w 2020r. w ramach w/w dyżurów, skorzystały 43 osoby poniżej 18 roku życia, z czego 33 osób dotyczył problem związany z zażywaniem narkotyków, dopalaczy, czy leków, a tylko 10 osób - problem alkoholu. Większą liczbę przypadków uzależnienia od innych używek niż alkohol (29 przypadków) odnotowano również w 2021r. Poza w/w statystykami Ośrodek w 2021r., wykazał również 21 dzieci (pochodzących z rodzin niewydolnych i niezaradnych życiowo), korzystających z warsztatów psychologicznych. Przeprowadzone z kolei w szkołach badanie ankietowe wśród uczniów VIII klas Szkół Podstawowych także nie napawają optymizmem. Tutaj na sile przybiera problem związany ze spożywaniem alkoholu. Na 206 uczniów aż 107 wskazało, że inicjację alkoholową

mają już za sobą, z czego 10 uczniów przyznaje, że spożywa go częściej niż raz w miesiącu. Badania ankietowe wykazują mniejszy problem narkomanii. Tutaj na 206 uczniów, 21 wskazało, że inicjację zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy) ma już za sobą, z czego 4 uczniów przyznało, że zażywa je częściej niż raz w miesiącu. Do najczęściej przez nich używanych należą: marihuana, amfetamina, ekstaza oraz dopalacze.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna

Analizując powyższe statystyki warto również zwrócić uwagę na dane z Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej.

Tabela 6. Dane PSSE w Wieruszowie dotyczące liczby przypadków zatruc/podejrzeń zatruc środkami psychoaktywnymi.

Rok	Rodzaj środka psychoaktywnego	Liczba osób z podziałem na wiek	
		do 18 r.ż.	dorośli
2019	amfetamina	1	-
2020	amfetamina	-	-
2021 (stan na 29.10 2021r.)	-	-	-

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna; dane z dn. 29.10.2021r.

Problem narkomanii w Gminie Wieruszów pomimo płynących sygnałów o jego istnieniu nie jest zjawiskiem powszechnym. Skalę jego występowania nie można również zaliczyć do wysokiej (biorąc pod uwagę populację całej gminy). Jak pokazują dane ze Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej przypadki używania tych środków, skutkujących zatruciem i koniecznością interwencji medycznej mają jedynie charakter incydentalny. Fakt ten nie powinien jednak usypiać czujności samorządu w walce z tym zjawiskiem, gdyż dane płynące ze szkół nie są już tak optymistyczne.

Podsumowując dane w/w instytucji, zasadne jest kontynuowanie działań zarówno terapeutycznych, jak i profilaktycznych adresowanych do dzieci, młodzieży, ich rodziców oraz osób dorosłych z różnych grup społecznych i zawodowych. Niezbędnym wydaje się systematyczne wyposażanie ich w wiedzę na temat przyczyn i szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych oraz wytwarzanie negatywnych wobec nich postaw. Nieodzownym krokiem jest również zwiększanie kompetencji zawodowych osób zajmujących się na co dzień tematem problemu uzależnień w celu systematycznego podnoszenia poziomu świadczonych przez nich usług.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Przeprowadzając diagnozę uzależnień nie sposób również pominąć statystyk Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z podstawowych jej zadań jest podejmowanie działań w celu motywowania osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia, a w przypadku braku współpracy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec tych osób obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Oprócz pomocy kierowanej bezpośrednio do osób dotkniętych problemem uzależnienia komisja prowadzi również działania, których celem jest udzielenie pomocy i wsparcia osobom z ich najbliższego otoczenia, kierując do miejsc w których mogą uzyskać specjalistyczną pomoc. Poniżej tabela obrazująca podejmowane przez gminną komisję działania.

Tabela 7. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące liczby przeprowadzonych rozmów oraz wszczętych procedur sądowych.

Rok	Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
	Liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjno – motywujących z osobami nadużywającymi alkohol oraz członkami ich rodzin	Liczba wniosków skierowanych do sądu o nałożenie leczenia odwykowego
2019	70	12
2020	30	4
2021	60	7

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Dane Komisji wskazują na znaczącą liczbę przeprowadzanych rozmów motywujących do podjęcia leczenia. Podobnie jak w przypadku danych przedstawionych przez Ośrodek, w 2020 roku odnotowano niższe statystyki. Sytuacja ta związana jest z ograniczoną działalnością komisji w okresie marzec – lipiec (z uwagi na pandemię COVID – 19). Analizując pracę komisji warto podkreślić, że w jej działaniach występuje wiele utrudnień, które mogą mieć wpływ na kształt danych liczbowych. Dane te ukazują wyłącznie liczbę rozmów przeprowadzonych z osobami, które odpowiedziały na zaproszenie komisji. Niestety wiele z nich pozostaje bez echa, gdyż komisja nie ma możliwości zastosowania żadnego środka przymusu zobowiązującego do przyścia na spotkanie. W takich sytuacjach jedynym narzędziem do walki z problemem jest uruchomienie sądowej procedury zobowiązującej do leczenia odwykowego. W Gminie Wieruszów, jak pokazują dane, najwięcej takich działań odnotowano w 2019r. Uruchomienie takiej procedury też do łatwych nie należy. Ta, aby mogła być zrealizowana muszą być spełnione określone kryteria. Procedurą zobowiązania sądowego nie można objąć osoby, która pod wpływem alkoholu zachowuje spokój, nie zakłóca porządku publicznego lub nie sprawuje opieki nad

małoletnimi dziećmi. W takich sytuacjach bowiem stwierdza się, że nadużywanie alkoholu skutkuje niską szkodliwością społeczną. Dodać należy, że jest to też procedura długotrwała, gdyż postępowanie sądowe może się przedłużać, np. z powodu nieobecności uczestnika, uchylania się od badania przez biegłych, czy przedstawiania innych dowodów. Komisja nie ma żadnego wpływu na czas jej trwania. Zniechęcającym pozostaje również fakt, że nawet gdy finalnie zakończy się ona wydaniem postanowienia sądowego to zobowiązanie do leczenia odwykowego i tak nie ma charakteru przymusu. Nie ma możliwości prawnych ani organizacyjnych zatrzymania zobowiązanego w zakładzie leczniczym wbrew jego woli. Postanowienie o zobowiązaniu do leczenia odwykowego zapada w trybie nieprocesowym i nie nosi charakteru wyroku sądowego.

Powyższe procedury są jedynymi możliwymi narzędziami komisji do walki z problemem. Nawet jeżeli starania komisji nie kończą się powodzeniem i „zataczają koło”, to warto tę walkę rozpocząć od początku, żywiąc nadzieję na pozytywny wynik.

Wartym zwrócenia uwagi jest również fakt, że o ile istnieje możliwość leczenia osób uzależnionych od alkoholu na podstawie orzeczenia sądu, to podobnego rozwiązania nie ma natomiast w stosunku do osób uzależnionych od środków odurzających czy dopalaczy. Tutaj, żeby leczyć osobę pełnoletnią, konieczne jest skazanie jej wyrokiem karnym.

Komenda Powiatowa Policji

Problem nadużywania alkoholu widoczny jest również w miejscach publicznych. Obraz osób nietrzeźwych na ulicach, czy w parkach nie jest widokiem społecznie pożądanym, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Lokalną walkę z tym problemem podejmuje Policja, która przedstawia w tym zakresie następującą statystykę:

Tabela 8. Dane Komendy Powiatowej Policji w Wieruszowie dotyczące osób nietrzeźwych wobec których zachodziła konieczność doprowadzenia do policyjnych pomieszczeń bądź miejsc zamieszkania (dotyczy terenu Gminy Wieruszów)

Rok	Liczba osób nietrzeźwych doprowadzonych do PDOZ		Liczba osób nietrzeźwych doprowadzonych do miejsca zamieszkania i innych	
	do 18 r.ż.	dorośli	do 18 r.ż.	dorośli
2019	0	3	0	3
2020	0	2	0	9
2021	0	1	0	3

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Pocieszającym jest fakt, że na przestrzeni ostatnich trzech lat nie zanotowano żadnego przypadku doprowadzenia osób nieletnich, czy to do Policyjnego Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych, czy to do miejsca zamieszkania. Inaczej

sytuacja przedstawia się w stosunku do osób dorosłych. W tej kategorii odnotowano pojedyncze zdarzenia, jednak w skali mieszkańców naszej gminy nie są to statystyki niepokojące.

III. Szkody wywołane przez alkohol i narkotyki:

Konsekwencje nadużywania używek dotyczą nie tylko bezpośrednio osób którzy je stosują, ale również ich rodzin, jak i całej populacji. Konsekwencje te znajdują swe odbicie w różnego rodzaju społecznych szkodach m.in. wypadkach samochodowych, konfliktach z prawem, a nawet w problemach z nauką, czy stosowaniu przemocy.

a) Przemoc

Większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Na terenie gminy kluczową rolę w obszarze przemocy odgrywa zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działające przy Ośrodku Centrum Wsparcia Psychologicznego dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Statystyki w tym zakresie kształtują się następująco:

Tabela 9. Zestawienie prowadzonych przez Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie procedur „Niebieskie karty” z podziałem na wszczęte i zakończone procedury.

Rok	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”
2019	22	15	13
2020	22	14	17
2021	16	11	6

Źródło: Miejski -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Tabela 10. Zestawienie liczby porad specjalistów oraz liczby zrealizowanych sesji terapeutycznych dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie

Rok	Rodzaj pomocy udzielonej w Centrum Wsparcia Psychologicznego	
	Liczba udzielanych porad/konsultacji	Liczba zrealizowanych sesji terapeutycznych
2019	60	40
2020	60	40
2021	55	36

Źródło: Miejski Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia; dane z dn. 29.10.2021r.

Zarówno dane przekazane z Ośrodka, jak i udostępnione przez zespół interdyscyplinarny pokazują, że zjawiskoprzemocy w naszej gminie w omawianym okresie utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Należy jednak pamiętać, że statystyki te obejmują wyłącznie ujawnione przypadki przemocy w rodzinie. Poza nimi istnieje wiele naruszeń prawa, które z różnych powodów nie zostają ujawnione. Wśród wielu powodów nie poinformowania instytucji o stosowaniu przemocy wymienia się decyzje samej ofiary, która może

współczuć sprawcy, bądź też przeciwnie, obawiać się jej późniejszej reakcji (np. strach przed zemstą). Bywa również i tak, że ofiara nie ma świadomości, że dane zdarzenie jest przestępstwem.

Rolą samorządu pozostaje więc ciągła edukacja społeczna w zakresie zagadnienia przemocy, jak i udzielanie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom już dotkniętym problemem.

b) Pomoc materialna

Zarówno osoby uwikłane w zjawisko przemocy jak i osoby uzależnione charakteryzują się trudnością w przystosowaniu do życia społecznego, a co za tym idzie niezaradnością życiową, brakiem umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czy trudnością w wychowywaniu dzieci. Wszystko to skutkuje koniecznością korzystania z pomocy instytucji. W Gminie Wieruszów taką instytucją jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego polityka ukierunkowana jest m.in. na działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki i możliwości. Ośrodek wspiera takie rodziny poprzez udzielanie im pomocy finansowej w postaci zasiłków czy to stałych czy doraźnych. Skalę udzielanej pomocy przedstawiają poniższe dane.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego gminy z powodu uzależnienia od środków odurzających.

Rok	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii
	Wsparcie finansowe (zł)	Wsparcie finansowe (zł)	Wsparcie finansowe (zł)
2019	418	35	0
	809 815,00 zł	105 265,71 zł	0
2020	350	26	0
	811 660,00	77 883,82	0
2021	258	28	1
	541 081,00 zł	67.283,00 zł	1 101,00 zł

Źródło: Miejski -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Z danych MGOPS wynika, że 8% ogólnej liczby rodzin korzystających ze wsparcia finansowego ośrodka stanowią rodziny dotknięte problemem alkoholizmu. Przeliczając udzieloną im w 2019r. kwotę wsparcia przez liczbę rodzin (35) wnioskować można, że średnia roczna kwota wsparcia dla poszczególnej rodziny wynosi ok. 3.000 zł. Choć ilość rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka z powodu alkoholizmu nie jest duża w stosunku do pozostałych to i tak udzielane im wsparcie generuje dla naszego samorządu znaczny roczny wydatek, bo rzędu blisko 106.000,00 zł. W przypadku zaś rodzin wymagających wsparcia z powodu narkomanii wydatki są znikome.

Podsumowując, pomoc dla rodzin dotkniętych problemem uzależnień rodzi poważne trudności i komplikacje. Uzależnienie jednego członka rodziny potrafi zdeorganizować jej życie i powodować szkody na każdej jego płaszczyźnie - również ekonomicznej. Z uwagi na konieczność ich ograniczenia zasadne jest systematyczne wspomaganie funkcjonowania takich rodzin w naszym społeczeństwie.

c) Bezrobocie

Zjawiskiem negatywnie oddziałyującym na środowisko społeczne jest także bezrobocie. Trudno określić liczbę osób uzależnionych pozostających bez pracy, gdyż Urzędy Pracy nie dysponują danymi, co do liczby osób bezrobotnych w podziale na problemy im towarzyszące, a tym bardziej z uwzględnieniem nałogów. Nie mniej jednak warto zapoznać się ze skalą bezrobocia występującą w gminie, gdyż jest ono bez wątpienia jednym z czynników dość często powiązanych z problemem uzależnienia. Utrzymywanie się bowiem długiego okresu pozostawania bez pracy może skutkować ryzykiem nasilania się problemów uzależnień i innych zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego. Skala bezrobocia w gminie wygląda następująco:

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wieruszów.

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
Liczba osób bezrobotnych:	347	236	359

Źródło: Miejski -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Powyższe dane mimo wykazywania w latach 2018 - 2019 tendencji spadkowej wskazują na powtórny wzrost liczby bezrobotnych w 2020r. Domniemywać można, że powodem tej sytuacji jest pogorszenie sytuacji gospodarczej w związku z pandemią, spowodowaną wirusem (SARS-CoV-2). Jednak biorąc pod uwagę liczbę dorosłych mieszkańców gminy, tj. 11.785 osób oraz liczbę osób biernych zawodowo wnioskować można, że nie jest ona wysoka, gdyż stanowi ona 3% ogółu populacji. Ten poziom bezrobocia może być nieco wyższy, gdyż nie uwzględnia osób, które nie zgłosiły się do urzędu pracy. Skupiając się jednak na osobach uzależnionych, (choć statystyki ich liczby nie wyodrębniają), domniemywać można, że część tych osób problem bezrobocia również dotyczy. Z uwagi na fakt, że osoby uzależnione, pozostające bez pracy są szczególnie narażone na ubóstwo, czy wykluczenie społeczne należy dołożyć wszelkich starań, aby przy zintegrowanej współpracy instytucji lokalnych takich jak np. MGOPS, czy Powiatowy Urząd Pracy podjąć próbę ich aktywizacji. Gmina od wielu lat taką próbę podejmuje organizując coroczną realizację prac społecznie – użytecznych, do których kierowane się osoby wyznaczone przez Urząd Pracy (w porozumieniu z MGOPS). Celem takiego działania jest zwiększenie możliwości wyjścia z izolacji i przywrócenia ról społecznych, szczególnie osób długotrwale

bezrobotnych, borykających się z różnego rodzaju problemami (w tym nałogami). Z osobami które podejmują prace MGOPS zawiera kontrakt socjalny. Mimo, że nie jest to aktywizacja w pełnym wymiarze czasu pracy (bo wynosi 10 godzin w tygodniu), to jednak wymaga zdyscyplinowania oraz utrzymywania trzeźwości. Często stanowi ona jedyny czynnik motywujący do wstrzemięźliwości i prawidłowego funkcjonowania społecznego.

W związku z powyższym dalsza realizacja takich przedsięwzięć i wspieranie w ramach programu wszelkich form wsparcia zatrudnienia socjalnego jest dobrym kierunkiem działań samorządu w walce z niewłaściwymi postawami społecznymi.

d) Naruszenia prawa

Konsekwencją używania środków psychoaktywnych jest również nieprzestrzeganie przepisów prawa. Na jego straży stoi Policja, której podstawowym zadaniem jest ochrona życia, zdrowia i mienia oraz zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom poprzez działalność interwencyjną i prewencyjną. Działalność ta często ma podłoże związane z alkoholem, czy narkotykami. KPP odnotowała następujące naruszenia prawa i porządku publicznego przez osoby pod wpływem środków odurzających.

Tabela 13. Zestawienie zdarzeń odnotowanych przez KPP w Wieruszowie w Gminie Wieruszów w związku z udziałem alkoholu i narkotyków/dopalaczy

Rodzaj zdarzeń	Działania odnotowane przez KPP w poszczególnych latach:		
	2019	2020	2021
Liczba osób nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi	99	99	65
Liczba wypadków spowodowanych przez kierowców pod wpływem alkoholu	1 wypadek 14 kolizji	1wypadek 11 kolizji	1 wypadek 15 kolizji
Liczba osób ujawnionych przez funkcjonariuszy w związku z łamaniem przepisów prawa (np. kradzieże, rozboje, itp.), będących pod wpływem alkoholu/narkotyków	brak danych	brak danych	brak danych
Liczba osób zatrzymanych w związku z posiadaniem narkotyków/dopalaczy	23	15	12
Liczba zdarzeń dotyczących zakłócania porządku publicznego przez osoby pod wpływem alkoholu	107	110	79
Liczba zdarzeń w związku z nieprzestrzeganiem przepisów prawa w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, tj. - sprzedaż napojów alkoholowych nieletnim, - spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym	brak danych	brak danych	brak danych
Liczba osób spożywających alkohol w miejscach publicznych (poza punktami sprzedaży napojów alkoholowych)	386	336	185

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie; dane z dn. 29.10.2021r.

Z danych wynika, że do najczęstszych zdarzeń do których dochodzi pod wpływem alkoholu jest spożywanie alkoholu w miejscach publicznych np. w parkach, skwerkach, placach zabaw, ulicach. Na wysokim poziomie utrzymują się zdarzenia wymagające interwencji służb, jak np. zakłócenie porządku publicznego. Po uszczegółowieniu tej informacji z KPP wynika, że w głównej mierze należą do nich interwencje domowe, bądź sąsiedzkie (urządzenie głośnych libacji alkoholowych, dokuczanie sąsiadom itp.), w dalszej kolejności są to burdy i zamieszania uliczne. Do częstych należą również przypadki prowadzenia pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu (rower, samochód, motocykl). W celu niwelowania w/w naruszeń prawa ważna jest współpraca samorządu z Policją oraz obopólne wspieranie realizowanych działań i przedsięwzięć promujących trzeźwość na drogach, czy w miejscach publicznych. W przypadku zaś spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych np. sklepach, zasadnym jest uzupełnianie działań policji działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i weryfikowanie w nich nieprawidłowości. Zintensyfikowane w sile działania mogą bowiem przynieść bardziej efektywne i skuteczne rezultaty.

IV. Uzależnienia behawioralne

Choć zjawisko uzależnień najczęściej kojarzone jest z uzależnieniem od alkoholu, czy narkotyków to w ostatnich latach coraz głośniej mówi się o uzależnieniach behawioralnych. Terminem tym określa się takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z nałogowym wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry, internet, praca itp.). Nazywane niekiedy są również zachowaniami kompulsywnymi, problemowymi, czy po prostu zaburzeniami w zachowaniu.

Skalę problemu w naszej gminie kształtują zarówno statystyki Miejskiego Ośrodka Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnień, jak i obserwacje pedagogów szkolnych. Pamiętać należy, że dane wskazują również tylko na liczbę osób zgłaszających się po pomoc do Ośrodka w związku z pojawianiem się niepokojącego zachowania i nie przesądzają o uzależnieniu.

Tabela 14. Skala udzielanej w ramach Ośrodka pomocy z uwzględnieniem rodzaju problemowych zachowań

Rodzaj problemowego zachowania	Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc w związku z problemowym zachowaniem		
	2019	2020	2021
Hazard	3	5	7
Internet	7	8	12
Inne	0	0	0

Źródło: SP ZOZ Miejski Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Współuzależnienia; dane z dn. 28.02.2022r.

Statystyki Ośrodka wskazują jedynie na jednostkowe problemy mieszkańców, jednakże pamiętać należy, że tak jak w przypadku uzależnień od środków psychoaktywnych nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistego obrazu problemowych zachowań. Wiele osób nie zdaje sobie sprawy, że dane zachowanie ma głębsze podłoże i nie szuka pomocy u specjalistów. Nieco inaczej wygląda obraz zaburzeń w zachowaniu dzieci przedstawiany przez pedagogów szkolnych. Z ich obserwacji wynika, że wyraźny stał się problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych przez dzieci (telefon komórkowy, komputer itp.). Spostrzeżenia takie potwierdzają również rodzice, którzy podczas wywiadówek szkolnych, przekazują informacje nauczycielom na temat niepokojących zachowań swoich dzieci. Miały miejsce sytuacje, w których pozbawienie dziecku telefonu komórkowego określano jako odczucie „braku ręki”. Niewątpliwie w dużej mierze przyczyniła się do tej sytuacji pandemia Covid-19, w której nasze życie przeniosło się do świata wirtualnego. Kontakty międzyludzkie zostały całkowicie ograniczone, a dzieci zamiast do szkolnych ławek zasiadły przed monitory komputerów. Wielogodzinne siedzenie w internecie, życie w mediach społecznościowych, konieczność ściągania aplikacji na komputer czy telefon, by móc uczestniczyć w lekcjach szkolnych stało się codziennością. Niestety zachowania te pomimo powrotu dzieci do szkół nie uległy zmianie, co świadczy o ich utrwaleniu i konieczności podjęcia działań podejmujących walkę z problemem.

Wnioski:

Na podstawie przedstawionej w programie skali uzależnień oraz wynikających z nich negatywnych skutków społecznych można wnioskować, że problem zaburzeń behawioralnych, jak i problem nadużywania alkoholu oraz używania innych środków psychoaktywnych w Gminie Wieruszów istnieje. Pamiętać należy, że ujęte dane potraktować należy jedynie jako „statystykę wyjściową”, gdyż wiele osób uzależnionych statystyka ta nie obejmuje. Pomoc osobom dotkniętym problemem nie może jednak ograniczać się do bezpośredniego działania wobec niej, ale ma zmniejszać negatywne konsekwencje zaburzonych zachowań dla ich rodzin i całego społeczeństwa. Rolą naszego samorządu jest więc podejmowanie wszelkich działań mających wpływ na ograniczanie rozpowszechniania się takich zjawisk. W związku z powyższym celowe jest udzielanie wsparcia mieszkańcom naszej gminy poprzez zapewnienie dostępu do pomocy specjalistów oraz uświadamianie im jak ważna jest otwarta prośba o pomoc zewnętrznych instytucji. Szczególnie wyeksponować w Programie należy działalność edukacyjno - profilaktyczną, której celem jest zapobieganie uzależnieniom behawioralnym, wczesnej inicjacji alkoholowej i eksperymentowania z innymi używkami przez dzieci i młodzież oraz uświadomienie o ich szkodliwości. Niezmiernie

istotne jest również wytyczanie właściwych ścieżek poprzez umożliwianie i wskazanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego w sposób wolny od używek, jak i rozwijanie ich zainteresowań. Dobrym kierunkiem działań pozostaje również wspieranie aktywności społecznej, zawodowej osób zagrożonych demoralizacją.

V. Problemy, cele i zadania programów

1. Problemy:

Przed zaplanowaniem działań wchodzących w skład Programu ważną kwestią jest określenie problemów Gminy. Biorąc pod uwagę analizę opisywanych w programie zagadnień można stwierdzić, że należą do nich:

1) spożywanie napojów alkoholowych przez coraz młodszych mieszkańców; przyczyny - stres, kłopoty rodzinne w domu, lepsza zabawa i nastrój, dodanie sobie odwagi, wyróżnianie się z otoczenia, podłoże genetyczne, (deklaracje uczniów w badaniach ankietowych przeprowadzonych w szkołach),

2) nasilone zaburzenia w zachowaniu młodych ludzi tj. nałogowe korzystanie z urządzeń elektronicznych telefon komórkowy, komputer itp. (obserwacje pedagogów szkolnych oraz rodziców),

3) utrzymująca się skala uzależnień wśród osób dorosłych (liczba osób zgłaszających się po pomoc do Ośrodka i GKRPA),

4) szerzenie zjawiska przemocy w rodzinie (wzrastająca liczba osób nietrzeźwych stosujących przemoc oraz szukanie pomocy u specjalistów przez członków ich rodzin),

5) niechęć do uzewnętrzniania problemu i bezpośredniego kontaktu ze specjalistami, zarówno osób, których problem dotyczy, jak i członków ich rodzin wskazujących na wstydlivość społeczną (obłożenie usług świadczonych w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym),

6) brak zwiększania kontraktu przez NFZ, realizowanego przez Ośrodek, mimo wykazywanego popytu społecznego.

2. Cele programu:

Celem głównym Programu jest zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych i narkomanii oraz zaburzeń behawioralnych, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi. Do celów szczegółowych należą:

1) zwiększanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób stosujących wszelkiego rodzaju używki i członków ich rodzin.

2) zwiększenie dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie (dorosłych i dzieci) oraz jej sprawców.

3) prowadzenie szerokich działań profilaktyczno – wychowawczo-edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodziców.

4) zwiększanie propozycji sposobów na spędzanie czasu wolnego wskazując alternatywne kierunki wypełniania czasu pozaszkolnego.

5) podejmowanie prób aktywizacji społecznej osób zagrożonych demoralizacją.

6) ograniczanie nieprawidłowości w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych poprzez kontrolę punktów sprzedaży.

VI. Zadania

1. Z zastrzeżeniem, o którym mowa w ust. 2 na lata 2022 - 2025 zaplanowano n/w zadania:

1) przewidywane zadania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie w kontekście realizacji zadań ustawowych

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:

a) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- wykupienie przez Gminę dodatkowych usług terapeutycznych w Miejskim Ośrodku Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnień tj. warsztatów dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Do uczestnictwa w warsztatach motywowane będą osoby uczestniczące w rozmowach interwencyjno – motywujących prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby zgłaszające się do Ośrodka dobrowolnie. Oprócz warsztatów kierowanych do dorosłych mieszkańców naszej Gminy zaplanowaliśmy również warsztaty psychologiczne dla dzieci pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo i niezaradnych życiowo. Informacje o możliwości skorzystania z takiego rodzaju usług rozpowszechniane będą przez pedagogów szkolnych oraz pracowników socjalnych, którzy zachęcać będą rodziców do zgłoszenia swoich dzieci do programu. Ponadto informacje o możliwości uczestnictwa w warsztatach zarówno tych kierowanych do dorosłych mieszkańców, jak i do młodszych rozpowszechniona będzie w gminnych obiektach publicznych w formie broszur, plakatów oraz ulotek. Informacja na temat możliwości uzyskiwania pomocy ukaże się również w lokalnych mediach. Szacowana coroczna liczba odbiorców, jaka może skorzystać z usług terapeutycznych to ok. 150 mieszkańców Gminy Wieruszów.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Ośrodek, Pełnomocnik, MGOPS, Pedagogzy szkolni

Termin realizacji: 2022 -2025

- udzielanie i rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania fachowej pomocy w sferze przeciwdziałania alkoholizmowi

Informacja na temat miejsc w których można uzyskać pomoc w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, jak i rodzaju świadczonej w nich pomocy udzielana będzie we wszystkich placówkach odpowiedzialnych za realizację zadań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym. Informacja ta rozpowszechniana będzie również w instytucjach publicznych w formie ulotek, broszur, plakatów jak i za pomocą lokalnych mediów.

Szacowana liczba odbiorców, tego rodzaju działań wynosić będzie ok. 3000 osób.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Ośrodek, Pełnomocnik, GKRPA, MGOPS

Termin realizacji: 2022 -2025

- przeprowadzanie rozmów i motywowanie osób nadużywających alkohol oraz członków ich rodzin do podjęcia leczenia

W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych planuje się przeprowadzenie corocznie ok. 60 rozmów interwencyjno – motywujących z osobami nadużywającymi alkohol oraz członkami ich rodzin.

Odpowiedzialny za realizację zadania: GKRPA

Termin realizacji: 2022 -2025

b) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

- udzielanie pomocy w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie mogą uzyskać pomoc w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, do którego zadań należy m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Informacja na temat udzielania pomocy w ramach działalności w/w zespołu udzielana będzie we wszystkich placówkach odpowiedzialnych za realizację zadań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym. Informacja ta rozpowszechniana będzie również w miejscach publicznych w formie ulotek, ukaże się także w lokalnych mediach.

Szacowana liczba osób, którym corocznie zostanie udzielona pomoc w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie to ok. 60 osób.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Zespół Interdyscyplinarny przy MGOPS

Termin realizacji: 2022 -2025

- udzielanie pomocy w ramach utworzonego przy Ośrodku Centrum Wsparcia Psychologicznego dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

W ramach tego działania przewiduje się prowadzenie psychoterapii indywidualnej, jak i porad oraz konsultacji dla osób dotkniętych przemocą. Realizatorem zadania będzie Ośrodek dysponujący specjalistami przeszkolonymi do prowadzenia terapii dla osób dotkniętych przemocą.

Szacowana coroczna liczba godzin psychoterapii indywidualnej oraz porad i konsultacji zrealizowanych w ramach działania Centrum Wsparcia Psychologicznego to ok. 100 godz.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Ośrodek, Pełnomocnik.

Termin realizacji: 2022 -2025

c) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, szkoleniowej wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców w zakresie uzależnień

Wśród uczniów szkół podstawowych oraz ich rodziców przeprowadzane będą pogadanki na temat szkodliwości używania środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze), jak i zagrożeń wynikających z nałogowego wykonywania określonych czynności tj. korzystanie z internetu, grania w gry komputerowe, nadmiernej pracy, czy też objadania się. Każdy rodzic otrzyma informację na temat niepokojących zachowań dziecka, które powinny wzbudzić ich uwagę i czujność.

Szacowana liczba osób objętych działalnością edukacyjną, profilaktyczną i szkoleniową w w/w zakresach to ok. 500 osób rocznie.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, Ośrodek, Pedagogzy szkolni

Termin realizacji: 2022 -2025

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz różnego rodzaju zajęć wychowawczych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Wieruszów

Zajęcia dla dzieci prowadzone będą głównie przez organizacje pozarządowe przy wsparciu finansowym z budżetu Gminy, ale również jednostki organizacyjne gminy i inne podmioty. W ramach zajęć dzieci będą uczyć się aktywnie i pożytecznie spędzać czas wolny od szkoły, rozwijać swoje umiejętności i zainteresowania a także wzbogacać rozwój kulturowy. Zajęcia te będą realizowane w oparciu o teorie i działania mające na celu zapobieganie niewłaściwym postawom zachowań wśród ludzi młodych. Informacja o możliwości uczestnictwa dzieci w zajęciach rozpowszechniona zostanie wśród dzieci i rodziców przez wychowawców oraz pedagogów szkolnych. Zajęcia odbywać się będą w godzinach popołudniowych – dla uczestników zostanie zapewniony podwieczorek.

Planuje się, że z zajęć tych skorzysta corocznie ok. 200 dzieci z terenu Gminy Wieruszów.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, Pedagogzy szkolni, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne i inne podmioty

Termin realizacji: 2022 -2025

- prowadzenie warsztatów/zajęć psychologicznych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych - podopiecznych MGOPS

W zajęciach uczestniczyć będą dzieci pochodzące z rodzin o zaburzonych funkcjach wychowawczych. Ich głównym założeniem jest kształtowanie rozwoju osobistego dziecka przekładającego się na lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie. W ramach zajęć obok przerabiania bloków tematycznych dzieci będą uczestniczyć w różnych działaniach praktycznych, które stanowiąc będą świetną okazję do sprawdzenia zdobytej wiedzy i jej prezentacji. Informacja o możliwości uczestnictwa dzieci w zajęciach zostanie rozpowszechniona wśród rodziców za pośrednictwem pracowników socjalnych MGOPS, pedagogów szkolnych oraz pracowników Ośrodka. Kwalifikacja dzieci do programu odbywać się będzie na podstawie pisemnych zgłoszeń rodziców.

Szacowana roczna liczba odbiorców to ok. 20 dzieci i młodzieży z terenu Gminy Wieruszów.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, Ośrodek, MGOPS, Pedagogzy szkolni

Termin realizacji: 2022 -2025

- organizacja zajęć opiekuńczo – wychowawczych/profilaktyczno -sportowych w okresie ferii/wakacji

Informację o naborze na zajęcia zostanie rozpowszechniona wśród rodziców podczas wywiadówek szkolnych. Zajęcia będą organizowane zarówno w miejscu

jak i poza miejscem zamieszkania. Prowadzone będą w turnusach 2-tygodniowych po 8 godz. dziennie i obejmują m.in. gry i zabawy sportowe, zajęcia artystyczne, spotkania z policjantami i strażakami, wycieczki turystyczne, wyjazdy na basen, wyjścia do kina. Zajęcia będą realizowane ze szczególnym uwzględnieniem działań mających na celu zapobieganie niewłaściwym postawom zachowań wśród ludzi młodych.

Zakłada się uczestnictwo ok. 200 dzieci corocznie

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, dyrektorzy szkół

Termin realizacji: 2022-2025

- współpraca z prasą – edukacja medialna

W ramach realizacji zadania przewidujemy opracowanie i przekazanie do prasy artykułów zawierających informacje nt. miejsc w których można uzyskać pomoc w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, szkodliwego wpływu środków odurzających na stan zdrowia oraz negatywnego oddziaływania osób uzależnionych na najbliższe otoczenie.

Każdego przewidujemy opublikowanie 1 artykułu.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, Ośrodek, MGOPS

Termin realizacji: 2022 -2025

- wspieranie imprez integracyjnych dla dzieci

Szacowana liczba odbiorców to ok. 200 dzieci z terenu Gminy Wieruszów, biorących udział w zajęciach prowadzonych przez placówki wsparcia dziennego, bądź uczestniczących w różnego rodzaju programach profilaktycznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, placówki oświaty, kultury, itp.

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, MGOPS,

Termin realizacji: 2022 -2025

- wsparcie realizacji programu profilaktycznego pn. „W stronę rodziny”, realizowanego przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W ramach wsparcia realizacji w/w programu zaplanowaliśmy pokrycie kosztów trzech działań:

Dzień sąsiada”. Jest to działanie realizowane cyklicznie, kierowane do społeczności z danej ulicy, blokowiska itp., polegające na wspólnym zorganizowaniu wolnego czasu bez używania alkoholu i innych środków. W populacji tej znajdują się głównie osoby nadużywające alkoholu. Działanie to zaplanowano do realizacji w okresie letnim. Choć samo przedsięwzięcie zrealizowane zostanie w ciągu jednego dnia to wymaga ono wielu spotkań organizacyjnych mieszkańców na długo przed zaplanowanym dniem realizacji działania.

„Piknik profilaktyczny” – w pikniku weźmie corocznie udział ok. 40 osób, objętych pomocą świadczoną przez Ośrodek. Są to rodziny (zazwyczaj wielodzietne) w których istnieje problem nadużywania alkoholu, a co za tym idzie problem niewydolności wychowawczej. Działanie to zaplanowano do realizacji we wrześniu. W ramach pikniku zaplanowano – skromny poczęstunek, konkursy i zabawę.

„Wigilia świąteczna” – w uroczystości stanowiącej uwięczenie wszystkich zrealizowanych w ramach przedsięwzięcia działań wezmą udział uczestnicy projektu. Będzie to doskonała okazja do integracji wszystkich uczestników oraz spędzenia czasu w ciepłej i beztroskiej atmosferze.

d) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

- wsparcie instytucji poprzez finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez osoby realizujące zadania z zakresu terapii i profilaktyki uzależnień

Zadanie to realizowane będzie poprzez dofinansowanie indywidualnych form kształcenia zawodowego dla pracowników Ośrodka. Zakres tematyczny kształcenia obejmować będzie podnoszenie kwalifikacji pracowników Ośrodka w zakresie psychoterapii uzależnień i współuzależnienia oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Planowana liczba osób podejmujących kształcenie w formach indywidualnych - 2

Termin realizacji: 2022 -2025

- dofinansowanie zakupu materiałów edukacyjnych i pomocy niezbędnych do realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przez stowarzyszenia i instytucje.

Szacuje się, że z tej formy wsparcia skorzystają 2 instytucje

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Pełnomocnik

Termin realizacji: 2022 -2025

Odpowiedzialny za realizację zadania: Pełnomocnik, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: 2022 -2025

e) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- kontrola punktów sprzedaży alkoholu na terenie Gminy

W ramach tego zadania w okresie realizacji programu planuje się przeprowadzenie min. 100 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.

Odpowiedzialny za realizację zadania: GKRPA

Termin realizacji: 2022 -2025

f) *Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej*

Na terenie Gminy organizowane są prace społecznie użyteczne dla podopiecznych Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Osoby do wykonywania prac wytypowane zostaną przez Ośrodek. Z osobami skierowanymi do prac zawierany będzie kontrakt socjalny.

Szacuje się, że corocznie zaangażowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych zostanie ok. 10 osób.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: MGOPS, Pełnomocnik

Termin realizacji: 2022 -2025

2) przewidywane zadania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów narkomani w gminie w kontekście realizacji zadań ustawowych

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy:

a) *Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem*

- zakup usług w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych

Informacja o możliwości skorzystania z usług świadczonych przez Ośrodek udzielana będzie we wszystkich placówkach odpowiedzialnych za realizację zadań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym. Rozpowszechniana będzie również w miejscach publicznych w postaci ulotek informacyjnych, plakatów, broszur, jak i za pomocą lokalnych mediów.

Szacuje się, że każdego roku r. z usług świadczonych przez Ośrodek, skorzysta ok. 200 osób.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Ośrodek

Termin realizacji: 2022 -2025

b) *Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychologicznej i prawnej*

- zakup porad/konsultacji psychologicznych w Ośrodku.

W punkcie świadczone będą porady dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin. Informacja o możliwości skorzystania z takiego rodzaju pomocy udzielana będzie na bieżąco przez wszystkie placówki odpowiedzialne za realizację zadań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym oraz rozpowszechniana w miejscach publicznych w postaci informacyjnych ulotek, plakatów, broszur, jak i za pomocą lokalnych mediów.

W ramach realizacji zadania zakłada się udzielenie ok. 450 porad corocznie.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Ośrodek

Termin realizacji: 2022 -2025

- przeprowadzenie dyżurów interwencyjno – wspierających dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców

Dyżury interwencyjno – wspierające prowadzone w Ośrodku adresowane są zwłaszcza do młodzieży, gdzie problem uzależnień wymaga interwencji terapeutycznej. Informacja o możliwości skorzystania z takiego rodzaju pomocy udzielana będzie na bieżąco przez wszystkie placówki odpowiedzialne za realizację zadań na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym oraz rozpowszechniana w miejscach publicznych w postaci informacyjnych ulotek, plakatów, broszur, jak i za pomocą lokalnych mediów.

W ciągu roku zakłada się przeprowadzenie 168 godz. dyżurów.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Ośrodek

Termin realizacji: 2022 -2025

c) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

- pogłębianie wiedzy na temat środków psychoaktywnych (spotkania profilaktyczno - edukacyjne z rodzicami i nauczycielami w szkołach)

Na przestrzeni roku we wszystkich szkołach odbędą się spotkania profilaktyczno – edukacyjne dla rodziców i nauczycieli w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Spotkania te będą miały miejsce podczas wywiadówek szkolnych. Wśród rodziców rozpowszechnione zostaną ulotki nt. negatywnych skutków używania narkotyków przez ich dzieci. Spotkania poprowadzi certyfikowany specjalista ds. uzależnień, posiadający wieloletnie doświadczenie nie tylko w pracy z osobami uzależnionymi, ale i we współpracy z rodzicami i nauczycielami.

Szacuje się, że każdego roku u ok.300 osób zostanie pogłębiona wiedza o szkodliwości środków psychoaktywnych.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Ośrodek, pedagodzy szkolni

Termin realizacji: 2022 -2025

- przeprowadzenie lekcji profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach

We wszystkich szkołach podstawowych, kl. VI-VIII prowadzone będą zajęcia profilaktyczne mające na celu przeciwdziałanie pojawieniu się ryzykownych zachowań związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych środków psychoaktywnych. Uczniowie uświadomieni zostaną jak zgubny wpływ mają środki odurzające na organizm młodego człowieka. Zajęcia poprowadzi certyfikowany specjalista ds. uzależnień, posiadający doświadczenie we współpracy z dziećmi i młodzieżą.

Planuje się, że odbiorcami tych działań będzie corocznie ok. 300 uczniów.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Ośrodek, pedagodzy szkolni

Termin realizacji: 2022 -2025

- wspomaganie prowadzenia zajęć profilaktyczno - sportowych dla dzieci i młodzieży

Zadanie to realizowane będzie głównie przez organizacje pozarządowe przy wsparciu finansowym z budżetu Gminy, ale również jednostki organizacyjne gminy i inne podmioty. Oddziaływanie wychowawcze poprzez sport jest ważnym elementem w kreowaniu nie tylko właściwego stylu życia dzieci i młodzieży ale także właściwych postaw zachowań. Informacja o możliwości uczestnictwa w zajęciach przez dzieci rozpowszechniona będzie na tablicach informacyjnych w szkołach, mediach społecznościowych itp.

Szacuje się, że z zajęć tych corocznie skorzysta ok. 150 dzieci i młodzieży z terenu Gminy.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Pełnomocnik, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: 2022 -2025

d) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii

- wsparcie instytucji poprzez finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez osoby realizujące zadania z zakresu terapii i profilaktyki uzależnień

Zadanie to realizowane będzie poprzez dofinansowanie indywidualnych form kształcenia zawodowego dla pracowników Ośrodka. Tematyka kształcenia obejmować będzie podnoszenie kwalifikacji pracowników Ośrodka w zakresie psychoterapii uzależnień i współuzależnienia.

Planowana liczba osób podejmujących dokształcanie w formach indywidualnych od 1 do 2 osób w ciągu roku

Termin realizacji: 2022 -2025

- dofinansowywanie zakupu materiałów edukacyjnych i artykułów biurowych na działalność profilaktyczną organizacji zajmujących się problemami narkomanii

Szacuje się, że z tej formy wsparcia skorzystają każdego roku 2 instytucje

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: Pełnomocnik

Termin realizacji: 2022 -2025

e) Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

- wsparcie rodzin osób uzależnionych i dotkniętych ubóstwem poprzez zorganizowanie uroczystości mikołajkowej i przekazanie dzieciom upominków

Szacuje się, że corocznie pomoc ta obejmie ok. 100 dzieci.

Osoby odpowiedzialne za realizację zadania: MGOPS, Pełnomocnik,

Termin realizacji: 2022 -2025

2. Z uwagi na panujący w Polsce od marca 2020r., okres pandemii wywołanej wirusem – SARS – CoV 2 oraz trudną do przewidzenia sytuacją związaną z jego rozpowszechnianiem, niemożliwe jest na dzień dzisiejszy określenie realności zorganizowania/przeprowadzenia w/w zadań. Okres pandemii w znacznym stopniu przyczynił się do ograniczenia funkcjonowania społecznego mieszkańców i zdezorganizowania życia publicznego, co może przełożyć się na trudności w realizacji określonych przedsięwzięć (dot. również wszelkich innych zmian społecznych spowodowanych czynnikami zewnętrznymi). **W związku z powyższym zarówno ilość jak i zakres w/w zadań priorytetowych ujętych w ramach niniejszego programu mogą ulec zmianie i zależne będą od wprowadzonych ograniczeń w życiu społecznym oraz warunków ekonomicznych naszej gminy.**

VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieruszowie

1. Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości:

- Przewodniczący - 130 złotych brutto
- zastępca - 110 złotych brutto
- pozostali członkowie - 90 złotych brutto

za każdorazowy udział w posiedzeniu Komisji.

2. Ustala się wynagrodzenie dla członka komisji przeprowadzającej kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w wysokości 40 złotych za kontrolę 1 punktu sprzedaży napojów alkoholowych.

3. Ustala się wynagrodzenie dla członka zespołu interwencyjno-motywuującego w wysokości 110 złotych za każde posiedzenie.

4. Wynagrodzenia, o których mowa w pkt. 1, 2 i 3 płatne będą zgodnie z listą obecności oraz listą płac i na konta bankowe członków komisji, do 10 dnia każdego miesiąca.

VIII. Monitoring realizacji programu.

Realizacja zadań będzie na bieżąco monitorowana przez Pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, co w przypadku odstępstw od realizacji Programu pozwoli na odpowiednio wczesne podjęcie działań naprawczych. Dodatkowo po zakończeniu realizacji Programu w danym roku opracowany zostanie raport podsumowujący, który zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przedkładany będzie Radzie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku którego raport dotyczy.

Uzasadnienie

Nowelizacja ustawy zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021r. poz. 2469), z dniem 1 stycznia 2022r. wprowadziła istotne zmiany m.in. w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2021, poz.1119 ze zm) oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020r. poz. 2050 z ze zm.) - tj. ustawach regulujących katalog zadań własnych gmin w przedmiocie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. Zmiany te spowodowały przeorganizowanie strategii walki z uzależnieniami i przełożyły się na:

- utworzenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (w miejsce Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii). Zgodnie z założeniami Centrum prowadzić ma działalność w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

- sformalizowanie przyjmowania programu wspólnego dla obu problemów (alkohol i narkomania),

- możliwość sporządzania programu na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Powyższe zmiany zainicjowały również konieczność przyjęcia na szczeblu lokalnym nowych opracowań i rozwiązań. Dotychczas obowiązujący Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022r. przyjęty Uchwałą Nr XLIV /332/2021 Rady Miejskiej w Wieruszowie w dn. 29 grudnia 2021r, zgodnie z art. 21 w/w ustawy traci swą moc z dniem 31.03.2022r. W związku z powyższym wypełniając obowiązek ustawowy w jego miejsce proponuje się przyjęcie nowego programu uwzględniającego wydłużonym okresem realizacji do 4 lat. Takie rozwiązanie przyjmuje większość samorządów, które na ten moment uchwały gminne programy. W przedkładanym programie wszystkie dotychczas realizowane działania pozostają bez zmian. Dodatkowo, zgodnie z zapisami ustawy, planuje się ich uzupełnienie o działania przeciwdziałające uzależnieniom behawioralnym, inaczej mówiąc nałogowym wykonywaniem pewnych czynności (tj. korzystanie z internetu, telefonu komórkowego, uprawiania hazardu, pracoholizmu, objadaniu się, itp.).

Nie zmienia się również kwestia finansowania programu ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Dodatkowe finansowanie wprowadziła ustawa z dn. 14 lutego 2020r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz. U z 2020r. poz. 1492). Zgodnie z przywołaną ustawą przedsiębiorcy zaopatrujący przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na

sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych w opakowaniach nie przekraczających 300 ml. zobowiązani są dokonać opłaty tzw. „małpkowej”. Wzorem lat ubiegłych szacuje się, że łączna kwota wpływów pochodzących z obu w/w źródeł oscylować będzie corocznie w granicach **450.000 zł**. Kwota ta może ulec zmianie w zależności od większych bądź mniejszych niż zakładano wysokości wpłat. Dokładną pulę środków przeznaczoną na realizację programu w danym roku określać będzie plan finansowy przyjmowany corocznie w uchwale budżetowej gminy.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieruszów na lata 2022-2025 jest zasadne.